

Bezpieczeństwo danych, a zawartość śmietników

Raport badawczy

Warszawa, październik 2006

Wykonała: mgr Anna Macyszyn
Uniwersytet Wrocławski

SPIS TREŚCI

1. Założenia badawcze	3
2. Badanie firm	4
2.1. Co firma robi z przeterminowaną, zbędną dokumentacją	4
2.2. Problem „kradzieży tożsamości”	6
3. Badanie śmietników	9
3.1. Identyfikacja pochodzenia znalezionych śmieci	9
3.2. Identyfikacja odtwarzalności wyrzucanych dokumentów	10
3.3. Znalezione dokumenty	12
4. Wybrane skrajne przykłady znalezionych dokumentów	16
5. Wnioski z rekonesansu badawczego	17

1. ZAŁOŻENIA BADAWCZE

Niniejszy raport jest sprawozdaniem z badania zrealizowanego w Warszawie w lipcu i sierpniu 2006 roku. Badanie warszawskie było kontynuacją projektu rozpoczętego we Wrocławiu w roku ubiegłym.

Celem badania było poznanie odpowiedzi na pytanie: czy obyczaje oraz nawyki związane z wyrzucaniem wszelkich materiałów mogą zdradzić tożsamość właściciela? Jak pokazały badania ubiegłoroczne zrealizowane we Wrocławiu zarówno osoby prywatne jak i firmy nie przywiązują należytej uwagi do niszczenia dokumentów mogących zdradzić istotne informacje. Badania ujawniły również, że subiektywne opinie respondentów na temat zabezpieczania przez nich zbędnej, przeterminowanej dokumentacji firmowej są bardziej pozytywne niż wskazywał na to stan faktyczny.

Kontynuacja projektu w Warszawie pozwoliła przyjrzeć się dwóm zjawiskom. Po pierwsze odpowiedzieć na pytanie: czy zeszłoroczny raport i jego publikacja wpłynęły na świadomość społeczną- innymi słowy czy termin kradzież tożsamości zakorzenił się w szerszej świadomości społecznej. Po drugie sprawdzenie czy dzięki zeszłorocznemu badaniu zmieniły się nawyki i obyczaje związane z wyrzucaniem dokumentów.

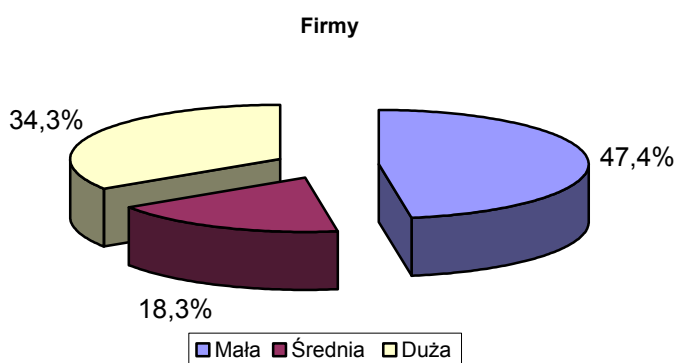
Warszawski pilotaż składał się z dwóch etapów. Etap pierwszy miał za zadanie poznać subiektywne opinie, losowo wybranych pracowników warszawskich firm na temat zabezpieczania zbędnej dokumentacji i rozpoznawania terminu „kradzieży tożsamości”. Drugi etap polegał na sprawdzeniu czy i jakie dokumenty zawierające istotne informacje są wyrzucane przez jednostki i firmy. W tej części badań korzystaliśmy z współpracy z Miejskim Przedsiębiorstwem Oczyszczania w Warszawie, która zgodziła się na przeprowadzenie badań na terenie ich stacji przeładunkowych. MPO w Warszawie obsługuje 40% rynku odpadów w stolicy oraz dysponuje stacjami przeładunkowymi, na których badania zostały przeprowadzone.

Prezentowanie tu badanie należy traktować jako pilotaż – rekonesans badawczy, gdyż nie zostały spełnione wszystkie rygory klasycznego procesu badawczego. Badanie miało na celu przybliżenie i sformułowanie problemu, który powinien być dalej i dogłębniej analizowany.

2. BADANIE FIRM

Pierwsza część badań miała na celu poznanie subiektywnych opinii pracowników firm i instytucji na temat zabezpieczania i niszczenia dokumentacji firmowej, która zawiera istotne informacje.

Badania przeprowadzone były w losowo wybranych firmach w Warszawie w dniach 20 – 31 lipiec 2006. Przebadanych zostało 251 firm z sześciu obszarów miasta – Mokotów 22,7% (57 przebadanych firm), Ursynów 19,9% (50 firm), Centrum 17,5% (44 firm), Praga Północ 8,8% (22 firmy), Praga Południe 20,3% (51 firm) i Wola 10,8% (27 firm). Do badanej grupy weszło 47,4% małych firm (zatrudniających kilka osób), 18,3% średnich (zatrudniających kilkunastu pracowników) oraz 34,3% dużych (zatrudniających kilkadziesiąt osób).

Rozkład pomiędzy wielkością firmy a miejscem funkcjonowania pokazuje poniższa tabela.

Miejsce funkcjonowania firmy a jej wielkość

Dzielnica	Mała	Średnia	Duża
Mokotów	29	10	18
Ursynów	17	7	26
Centrum	32	5	7
Praga Północ	9	6	7
Praga Południe	17	13	21
Wola	15	5	7

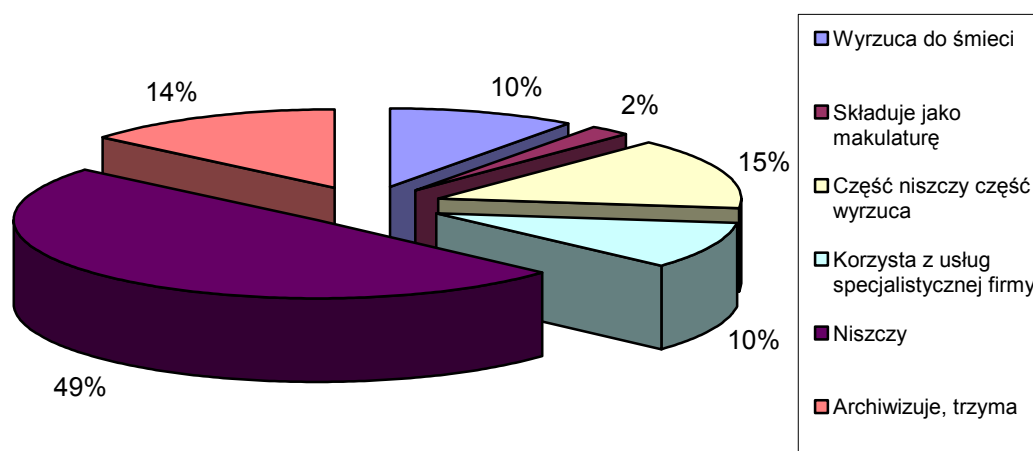
Wyniki podane w liczbach bezwzględnych

2.1. Co firma robi z przeterminowaną, zbędną dokumentacją.

Zdaniem większości respondentów w ich firmie dokumentacja jest niszczone. Takie deklaracje złożyło 49% wszystkich badanych. 15% badanych przyznaje, że tylko część

dokumentacji jest niszczone, natomiast część jest wyrzucana w całości. 10% pracowników stwierdziło, że zbędna dokumentacja przekazywana jest specjalistycznej firmie zajmującej się niszczeniem dokumentów. Tyle samo procent przyznało, że dokumentacja jest wyrzucana do śmieci w całości. 14 % respondentów twierdziło, że dokumentacja jest archiwizowana lub zabezpieczana w inny sposób. Tylko 2% badanych składa zbędna dokumentację jako makulaturę. Podsumowując 75% badanych stwierdziło, że dokumentacja firmowa zawierająca istotne dane jest niszczone, 15% niszczy ją częściowo, a jedynie 10% wyrzuca dokumenty w całości.

Opinie jednostek na temat niszczenia przez firmę zbędnej dokumentacji

Rozkład pomiędzy opinią respondenta na temat niszczenia przez firmę zbędnej dokumentacji, a wielkością firmy jest następujący.

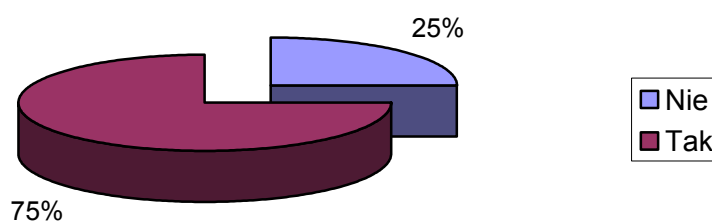
Opinie na temat niszczenia dokumentacji a wielkość firmy	Mała	Średnia	Duża
Po prostu wyrzuca do śmieci	18	4	3
Składa jako makulaturę	3	1	1
Część niszczy, część wyrzuca	19	10	9
Korzysta z usług specjalistycznej firmy	2	1	21
Niszczy	62	22	39
Archiwizuje lub zabezpiecza	2	8	13

Wartości podane w liczbach bezwzględnych

2.2. Problem „kradzieży tożsamości”

W przebadanych firmach o problemie kradzieży tożsamości nie słyszało 25% badanych osób. 75% stwierdziło, że zna ten termin. Występuje więc istotna różnica w stosunku do zeszłorocznych wyników badań, w których ilość respondentów nie znających problemu kradzieży tożsamości wynosiła 45% (różnica 20 punktów procentowych).

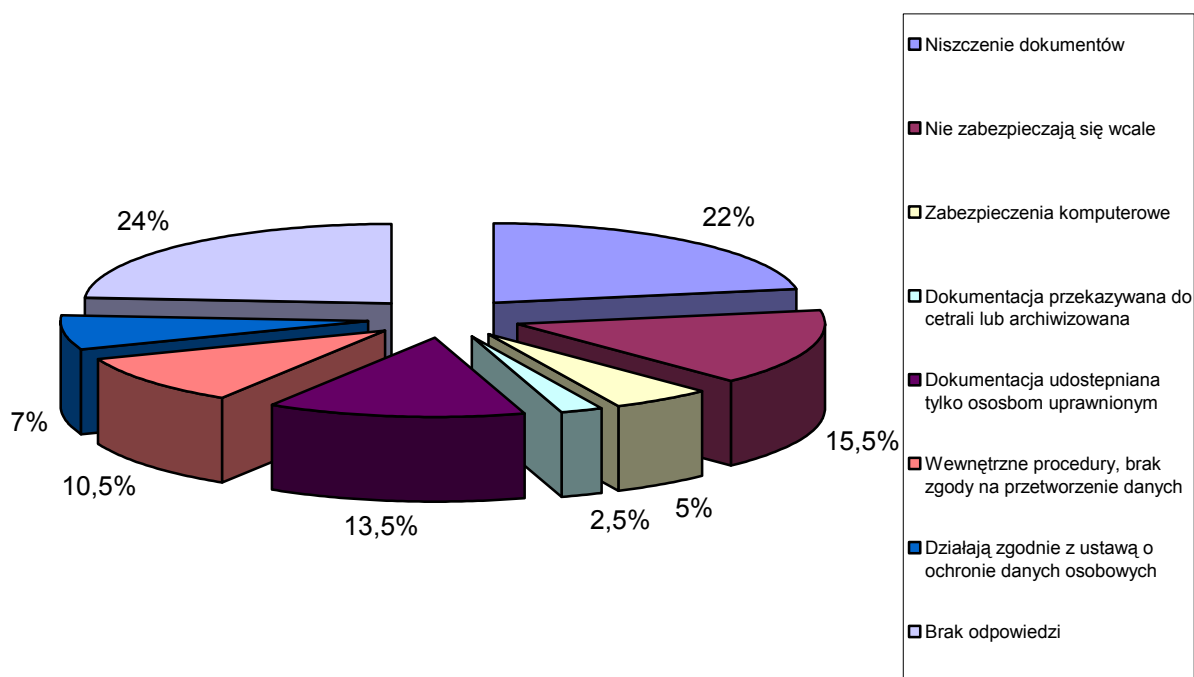
Czy firmy słyszały o problemie kradzieży tożsamości

<i>Czy firmy słyszały o problemie kradzieży tożsamości</i>	Mała firma	Średnia firma	Duża firma
Nie	38	9	16
Tak	81	37	70

Wśród respondentów znających problem kradzieży tożsamości 15,5% stwierdziło, że nie zabezpiecza się wcale. Dla 22% badanych zabezpieczeniem jest niszczenie dokumentacji firmowej. 13,5% respondentów stwierdziło, że dokumentacja udostępniana jest tylko osobom uprawnionym. 10,5% przyznało, że w firmie obowiązują wewnętrzne procedury, między innymi brak zgody na przetwarzanie danych osobowych, chowanie pieczętek, które wystarczająco zabezpieczają firmę. 5% badanych jako zabezpieczenie przed kradzieżą tożsamości uznało zabezpieczenia komputerowe. 2,5% badanych przekazuje dokumenty do centrali. Niespełna 7% enigmatycznie odpowiedziało, że w ich firmie działają zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych. Podkreślić należy fakt, iż 24% badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

W jaki sposób firmy zabezpieczają się przed kradzieżą tożsamości

Rozkład pomiędzy sposobem zabezpieczania dokumentacji a wielkością firmy pokazuje poniższa tabela.

<i>W jaki sposób firmy się zabezpieczają</i>	Mała	Średnia	Duża
Niszczenie dokumentów	28	9	19
Nie zabezpieczają się wcale	30	3	6
Zabezpieczenia komputerowe	3	4	6
Dokumentacja przekazywana do centrali lub archiwizowana	1	2	3
Dokumentacja udostępniana tylko osobom upoważnionym	11	9	14
Wewnętrzne procedury	8	4	14
Działanie zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych	6	3	8

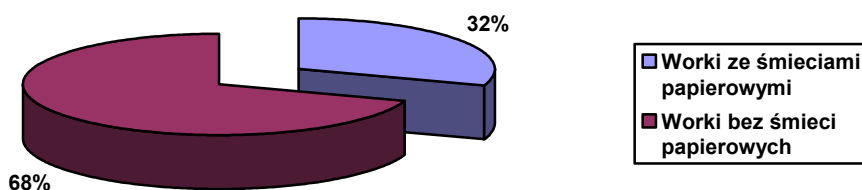
Liczby podane w wartościach bezwzględnych

Podsumowując problem kradzieży tożsamości warto podkreślić, iż deklarowana świadomość respondentów w stosunku do zeszłorocznych badań bardzo się podniosła i wynosi 75% (w zeszłorocznych badaniach termin kradzież tożsamości znało 54%). Obniżył się także odsetek osób, których firmy nie zabezpieczają się wcale (z 30% do 15,5%)¹. Ciągłe najczęstszym sposobem na zabezpieczenie się przed kradzieżą tożsamości jest niszczenie dokumentów oraz udostępnianie ich tylko osobom uprawnionym. W liczbach bezwzględnych wygląda to następująco - 188 respondentów słyszało o problemie kradzieży tożsamości. Wśród tych osób 152 stwierdziło, że ich firma się przed nią zabezpiecza. Tylko 36% znających ten termin uznało, że ich firma nie zabezpiecza się wcale.

¹ Przytoczone tu statystyki należy potraktować opisowo. Tegoroczne badania mają większą próbę i odbywały się w innym miejscu, dlatego proste porównanie w sensie statystycznym nie jest uzasadnione. Ponieważ jednak celem tego rekonesansu badawczego są próby pokazania problemu i jego przemian umieszczam te statystyki w celach opisowych.

3. BADANIE ŚMIETNIKÓW

Celem drugiej części badań było skonfrontowanie subiektywnych opinii respondentów ze stanem faktycznym, czyli skontrolowanie jakie i w jakich ilościach dokumenty można zidentyfikować. Jeśli deklaracje pracowników są prawdziwe to dokumenty zawierające istotne dane nie powinny znaleźć się na śmietniku. Tak jak w przypadku zeszłorocznych badań we Wrocławiu, także w Warszawie badania przeprowadzone były na stacji przeładunkowej. W Warszawie prace odbywały się na trzech stacjach MPO- na ulicach Burakowskiej, Kopijników i Marsa. Ankieterzy pracowali w terminie 1-30 sierpień 2006 (łącznie 55 dni pracy na wszystkich stacjach). Jednostką analizy był worek śmieci. Łącznie ankieterzy przebadali 3.748 worków. W 2.547 (68%) znajdowały się wszelkiego rodzaju śmieci nie zawierające żadnych dokumentów. Natomiast w 1201 (32%) znajdowały się dokumenty papierowe z wieloma istotnymi informacjami.

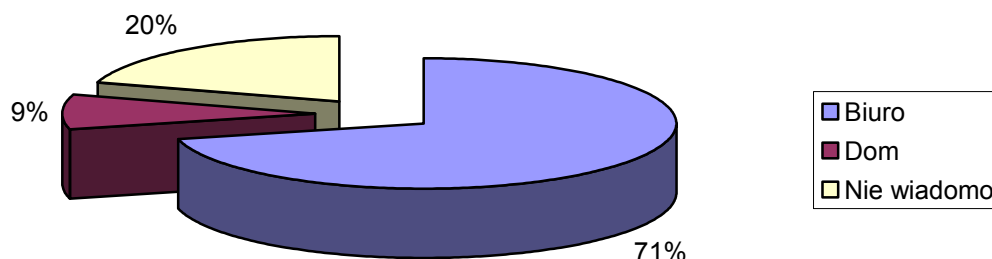

Wśród worków zawierających śmieci papierowe 324 (27%) to worki zawierające dokumenty całkowicie zniszczone i nieidentyfikowalne (niszczarka). W 787 (65,5%) workach dokumenty były całkowicie identyfikowalne. W 89 (7,5%) workach znajdowało się część dokumentacji zniszczonej przez niszczarkę i część dokumentów wyrzuconych w całości.

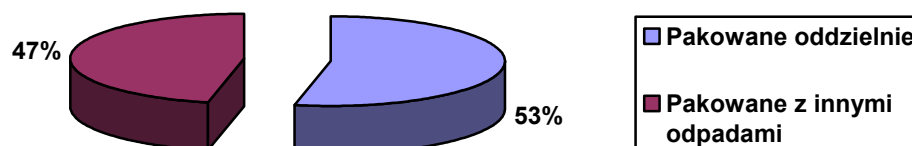
3.1. Identyfikacja pochodzenia znalezionych śmieci

W większości badane worki pochodziły z biur lub różnego rodzaju instytucji (71%). Z mieszkań prywatnych stanowiły 9%. W 20% nie sposób było ustalić miejsca pochodzenia śmieci.

Identyfikacja pochodzenia worka śmieci

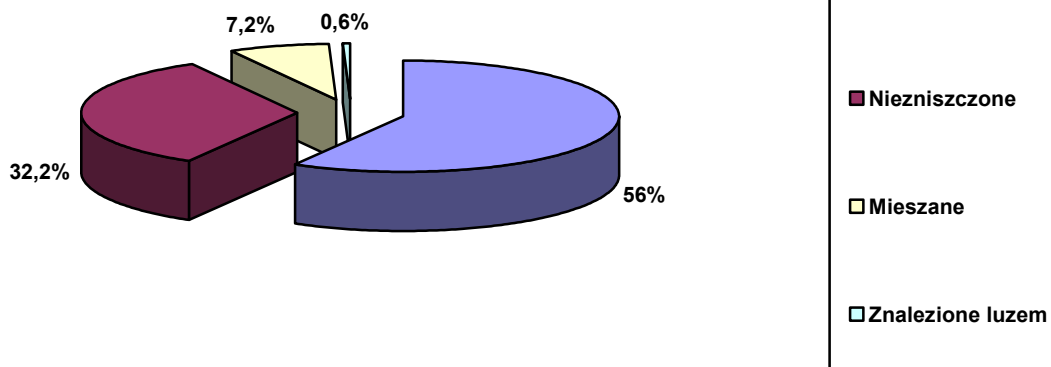
Śmieci „papierowe” w większości pakowane były oddzielnie (53%). W 47% dokumenty znajdowały się w workach zawierających także inne śmieci.

3.2. Identyfikacja odtwarzalności wyrzucanych dokumentów

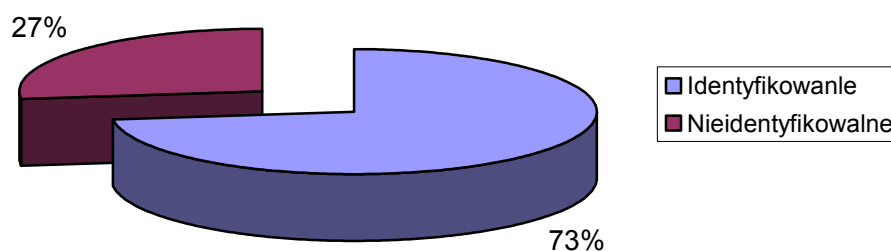
1. Zniszczone 56% (w liczbach bezwzględnych oznacza to, że na 1201 przebadanych worków w 673 znajdowały się zniszczone dokumenty, czyli były co najmniej przedarte na pół)
2. Niezniszczone 36,2% (czyli 435 worków z niezniszczoną dokumentacją na 1201, często zapakowaną w koszulki lub zbindowaną)
3. Mieszane 7,2% (czyli 86 worków, w których część dokumentów była zniszczona np. w niszczarce i część dokumentów wyrzucona w całości)
4. 0,6% dokumentów identyfikowalnych znaleziono luzem

Identyfikacja odtwarzalności znalezionych dokumentów

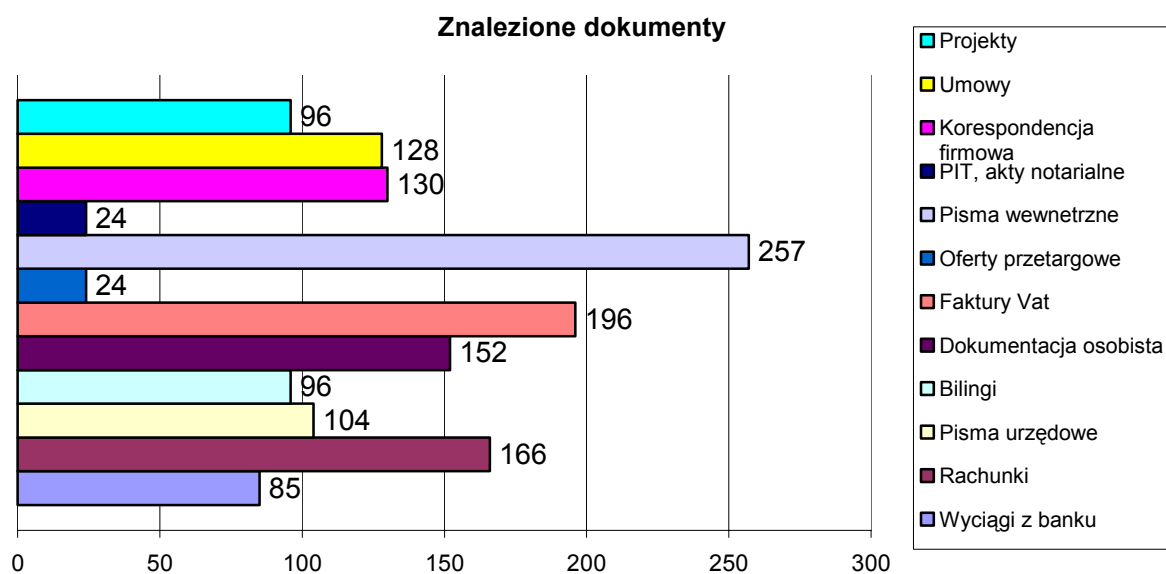
Jak już wcześniej wspomniano to, że dany dokument został zniszczony (np. przedarty na pół) nie oznacza iż dane lub informacje w nim zawarte zostały zniszczone. Aż 73% dokumentów w zbadanych workach było identyfikowalnych, czyli informacje w nich zawarte były możliwe do odtworzenia przez ankieterów na stacjach. Jedynie 27% dokumentów była zniszczona w sposób uniemożliwiający odtworzenie zawartych w nich danych.

Identyfikowalność dokumentów

3.3. Znalezione dokumenty

Poniższy wykres pokazuje jakie rodzaje dokumentów zostały znalezione.

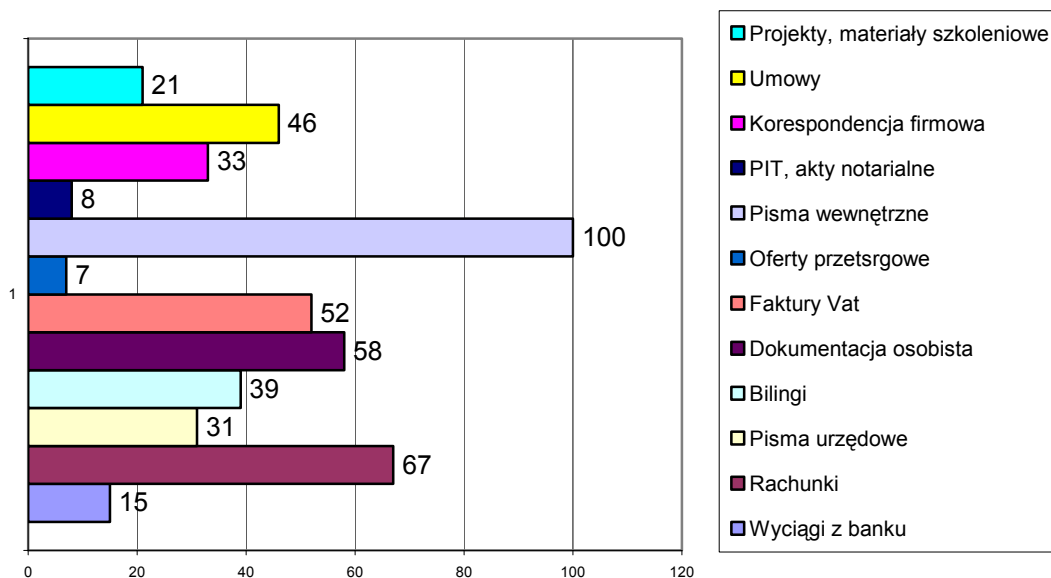
Wykres przedstawia dane w liczbach bezwzględnych

Kategorie dokumentów	Liczba znalezionych dokumentów (N 1458)	% do liczby worków (N 876)
Wyciągi z banku (korespondencja z bankiem)	85	9,7
Rachunki (dowody wpłaty, protokoły)	166	18,9
Pisma urzędowe (sądowe, ubezpieczeniowe)	104	11,8
Bilingi	96	11
Dokumentacja osobista (listy pracowników, płac, klientów, inne dokumenty z ich danymi)	152	17,7
Faktury Vat	196	22,4
Oferty przetargowe	24	2,7
Pisma wewnętrzne (stany magazynowe, zestawienia, raporty, kontrole wewnętrzne, opisy pracy)	257	29,3
PIT, akty notarialne	24	2,7
Korespondencja firmowa	130	14,8
Umowy (zamówienia, zlecenia, zgłoszenia reklamacyjne)	128	14,6
Projekty, materiały szkoleniowe, dyskietki z danymi	96	11

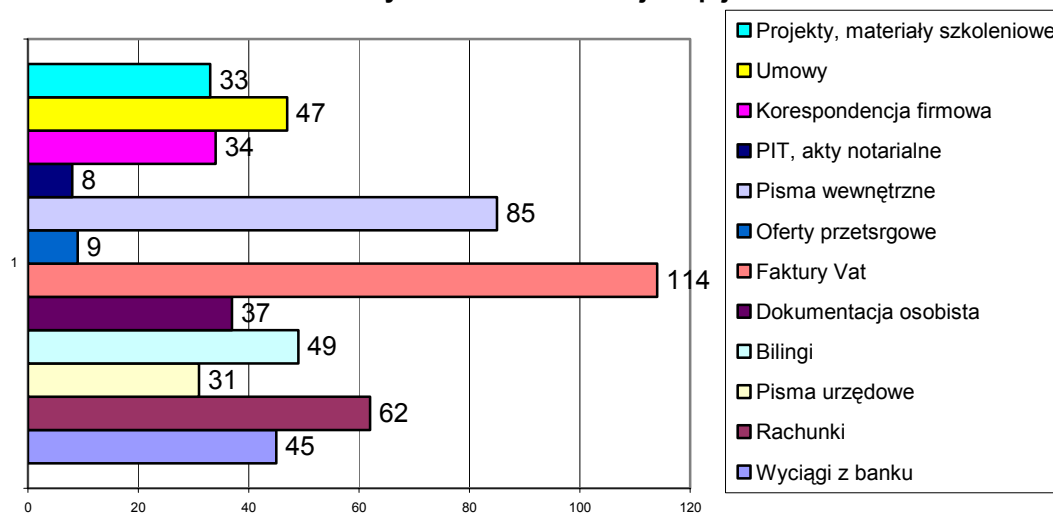
Powyższa tabela wymaga pewnych wyjaśnień. Ankieterzy znaleźli dokumenty w 1201 workach, przy czym 324 było całkowicie nieidentyfikowalnych. Tak więc identyfikowalne dokumenty znajdowały się w 876 workach. Jednak w każdym worku mógł znajdować się więcej niż jeden dokument. Łączne znalezionych zostało 1458 identyfikowalnych dokumentów. Liczba znalezionych worków (N 1458) pokazuje liczby bezwzględne znalezionych dokumentów (przy czym nie była zaznaczana rzeczywista ilość jednego rodzaju dokumentu na worek – np. mimo iż w jednym worku znajdowało się 5 rachunków to były oznaczone jako 1 rachunek w tym worku). Trzecia kolumna % do liczby worków (N 876) pokazuje procenty danych dokumentów do liczby worków (jaki odsetek worków zawierał określoną kategorię dokumentów). Innymi słowy 29,3% worków zawierało pisma wewnętrzne, 22,4% faktury VAT, 18,9% rachunki, niezależnie od tego po niespełna 15% zawierało korespondencję firmową i umowy.

Pomiędzy trzema stacjami przeładunkowymi, na których przeprowadzane były badania widać różnice w ilości jak i rodzaju znalezionych dokumentów. Różnice te pokazują poniższe wykresy.

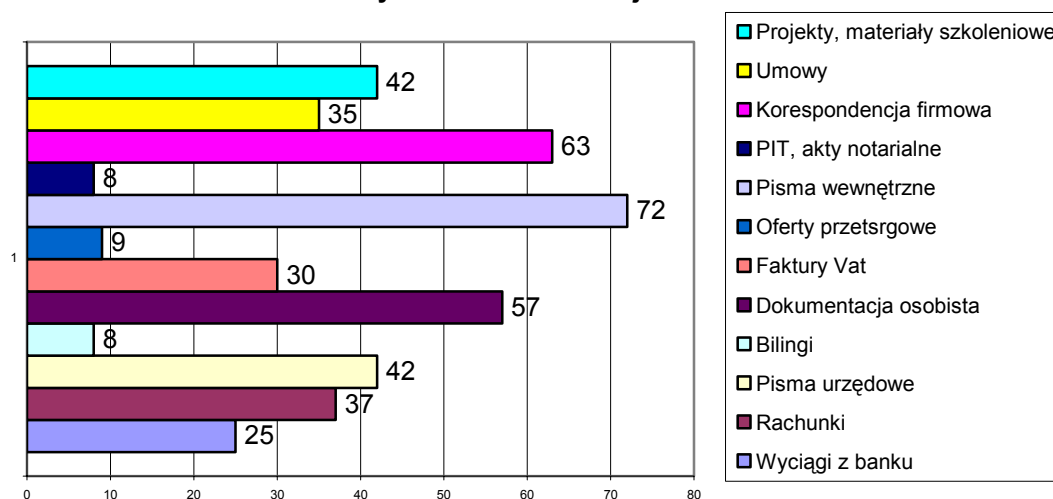
Dokumenty znalezione na stacji Marsa

Dokumenty znalezione na stacji Kopijników

Dokumenty znalezione na stacji Burakowska

Dokładnie różnice pokazuje poniższa tabela

Kategorie dokumentów	Stacja Marsa	Stacja Kopijników	Stacja Burakowska
Wyciągi z banku	15	45	25
Rachunki	67	62	37
Pisma urzędowe	31	31	42
Bilingi	39	49	8
Dokumentacja osobista	58	37	57
Faktury Vat	52	114	30
Oferty przetargowe	7	9	8

Pisma wewnętrzne	100	85	72
PIT, akty notarialne	8	8	8
Korespondencja firmowa	33	34	63
Umowy	46	47	35
Projekty, materiały szkoleniowe	21	33	42

Istotny wydaje się fakt, że część dokumentów z biur i instytucji wyrzucana jest po pięcioletnim terminie obowiązkowego trzymania dokumentacji, jaki nałożony został przez ustawodawcę. Wyrzucane są wtedy całymi teczkami, całkowicie niezniszczone. Dokumenty te pomimo „przeterminowania prawnego” nadal zawierają wiele istotnych informacji, które mogą posłużyć kradzieży tożsamości.

Przeprowadzone na stacjach badanie pokazuje, że pomimo wielu zabezpieczeń firmowych oraz dużej świadomości istnienia problemu dokumenty zawierające istotne informacje nadal są wyrzucane do śmieci. Także jako osoby prywatne nie przywiązujemy zbyt dużej wagi do zabezpieczenia dokumentów z naszymi danymi.

4. WYBRANE SKRAJNE PRZYKŁADY ZNALEZIONYCH DOKUMENTÓW

Wybrane poniżej skrajne przykłady wyrzuconych dokumentów mogą uzmysłwić jak często pozostawiamy swoje „ślady na papierze” w każdym miejscu naszego życia.

1. Raport z audytu wewnętrznego i nadzoru nad dokumentami
2. Schemat rozmieszczenia ukrytych kamer i instalacji alarmowej
3. Kopie dowodów rejestracyjnych pojazdów z umowami ubezpieczeniowymi
4. Zdjęcia z przebiegu operacji, ich dokładne opisy
5. Korespondencja kancelarii prawnej z jednym z ministerstw
6. Pełny przetarg na budowę kanalizacji ogłoszony przez urząd miejski
7. Pisma o przyznanie kredytu, historie rachunków klientów banku
8. Dokumenty z wyższej uczelni - dowody wpłat za egzaminy poprawkowe, prace studentów, ankiety personalne
9. Przychody fundacji z listą darczyńców
10. Polecenie przelewu na konto zagraniczne z numerami rachunków, danymi nadawcy i odbiorcy

5. WNIOSKI Z REKONESANSU BADAWCZEGO

- ⇒ Tylko 10% respondentów z badanych firm stwierdziło, że zbędną i przeterminowaną dokumentację wyrzuca do śmieci w całości. Reszta badanych stwierdziła, że niszczy dokumentację (korzystając z usług specjalistycznej firmy lub niszczarki)
- ⇒ Jednakże badania na stacjach przeładunkowych pokazały, że 32% przebadanych worków znajdowały się dokumenty, w tym 73% całkowicie identyfikowalne
- ⇒ Rekonesans wśród pracowników firm pokazuje, że problem kradzieży tożsamości istnieje dość powszechnie w świadomości jednostek. Aż 75% przyznaje, że rozumie ten termin
- ⇒ Stosowanie różnego rodzaju procedur zabezpieczania i niszczenia danych jest dość powszechnym działaniem w badanych firmach. Tylko 15,5% respondentów przyznaje, że ich firmy nie są zabezpieczane w żaden sposób
- ⇒ Deklaracje pracowników należy jednak przedstawić w kontekście rekonesansu na stacjach przeładunkowych, gdzie w 1201 workach znaleziono 1458 dokumentów zawierających informacje mogące posłużyć kradzieży tożsamości
- ⇒ W przeprowadzonym pilotażu istotne jest także miejsce przeprowadzenia badań – stacje przeładunkowe, na które trafiają śmieci częściowo już przetworzone lub zniszczone. Sytuacja w kontenerach znajdujących się w mieście wygląda inaczej – tam „odcisków” naszej tożsamości jest znacznie więcej.